

Iskanje karantenskih žuželk v slovenskih gozdovih

6. seminar in delavnica iz varstva gozdov

Andreja Kavčič
Maarten de Groot

Uvod

Karantenski organizmi škodljivi za gozd

- „ ... organizem s potencialno škodljivim ekonomskim vplivom za določeno območje v katerem še ni prisoten, oz. je prisoten, vendar pa še ni široko razširjen in tudi ni uradno kontroliran“. (EPPC)

Varstvo rastlin

- **Direktiva Sveta 2000/29/EU**

Priloga I/A1, Priloga I/A2, Priloga II/A1, Priloga II/A2

- **EPPO sezname**

A1 seznam, A2 seznam, Opozorilni seznam, seznam invazivnih tujerodnih rastlin

- **omejevanje širjenja – preprečevanje vnosa**

Uvod

Dendrolimus sibiricus Tschetverikov, 1908
SIBIRSKA SVILENA VEŠČA

Polygraphus proximus Blandford, 1894
SAKHALINSKI JELOV LUBADAR

Xylosandrus crassiusculus Motschulsky, 1866
AZIJSKI AMBROZIJSKI PODLUBNIK

Agrilus anxius (Gory, 1841)
BREZOV KRASNİK (Coleoptera: Buprestidae)

Agrilus planipennis (Fairmaire, 1888)
JESENOV KRASNİK (Coleoptera: Buprestidae)

Agrilus auroguttatus Schaeffer 1905
(Coleoptera: Buprestidae)

Foto: Yuri Baranchikov, Institute of Forest SB RASC

Foto: Evgeni Akulov (RU)

Foto: Hulcr, J., Smith, S. (2010): Xyleborini ambrosia beetles: an identification tool to the world genera.

(Foto: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org)

(Foto: Leah Bauer, USDA Forest Service Northern Research Station, Bugwood.org)

(Foto: Leah Bauer, USDA Forest Service Northern Research Station, Bugwood.org)

Dendrolimus sibiricus Tschetverikov, 1908

SIBIRSKA SVILENA VEŠČA (Lepidoptera: Lasiocampidae)

EPPO A2 seznam (2002)/Direktiva Priloga I/A1

lokalno na območju EPPO (EU – ne)

GOSTITELJI:

iglavci (> 20 vrst)

macesen (*Larix* spp.), bor (*Pinus* spp.), smreka (*Picea* spp.), jelka (*Abies* spp.), čuga (*Tsuga* spp.)

najpomembnejši defoliator iglavcev (propad sestojev v 2 – 3 letih)

Dendrolimus sibiricus Tschetverikov, 1908

SIBIRSKA SVILENA VEŠČA (Lepidoptera: Lasiocampidae)

RAZVOJ:

2 – 3 leta

JULIJ – 1. rojenje

200 – 300 JAJČEC

APRIL, MAJ - iz prezimovanja

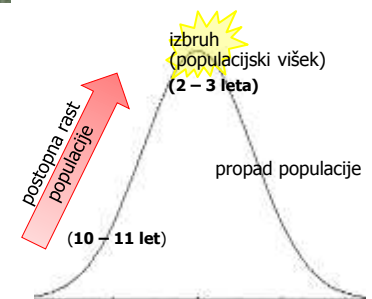
40 – 60 x 31 mm
60 – 80 x 39 mm

SEPTEMBER – prezimovanje v tleh

AVGUST ... buba

Dendrolimus sibiricus Tschetverikov, 1908

SIBIRSKA SVILENA VEŠČA (Lepidoptera: Lasiocampidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

- ✓ obsežna in močna defoliacija – **ličinke**
- oslabitev drevesa – sekundarne okužbe – **smrtnost 100 %**

Polygraphus proximus Blandford, 1894

SAKHALINSKI JELOV LUBADAR (Coleoptera: Scolytidae)

EPPO A2 seznam (2011)

lokalno na območju EPPO (EU – ne)

GOSTITELJI:

iglavci (*Abies* spp.)

macesen (*Larix* spp.), bor (*Pinus* spp.), smreka (*Picea* spp.), čuga (*Tsuga* spp.)

napada tudi vrste, ki v naravnem okolju niso prisotne

propad zdravih dreves (gozdovi, drevesnice, nasadi) v 1 – 2 letih

Polygraphus proximus Bradford, 1894

SAKHALINSKI JELOV LUBADAR (Coleoptera: Scolytidae)

RAZVOJ:

50 dni

2 generaciji na leto (april, maj / avgust)

sinhronizacija

Kerhev IA, 2014. *Russian Journal of Biological Invasions*. 5: 176-185.

SAMEC – najde drevo – vhodni rov

samčevi feromoni – prihod samice

SAMICA – 2 materinska rova – **50 JAJČEC**

LIČINKE – galerije pravokotno na materino – levitve

BUBA

MLADI HROŠČI – izhod (iskanje novih dreves) oz. prezimovanje

Foto: All-Russian Centre of Plant Quarantine (RU)

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Polygraphus proximus Bradford, 1894

SAKHALINSKI JELOV LUBADAR (Coleoptera: Scolytidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

✓ rovni sistem pod lubjem – **ličinke, odrasli**
izcejanje smole, rjavenje krošnje

Foto: Evgeni Akulov (RU)

Foto: Evgeni Akulov (RU)

Foto: Evgeni Akulov (RU)

✓ okužba z glivo ***Ophiostoma* sp.**
obarvanje lesa

Foto: Ronald F. Billings, Texas Forest Service, Bugwood.org

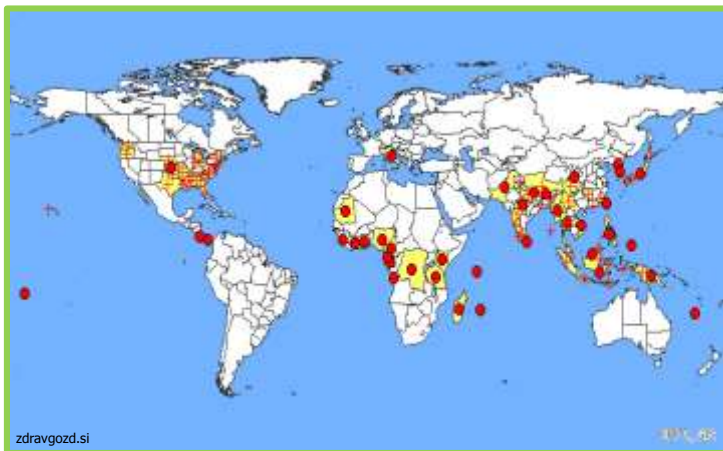

Xylosandrus crassiusculus Motschulsky, 1866

AZIJSKI AMBROZIJSKI PODLUBNIK (Coleoptera: Scolytidae)

EPPO opozorilni seznam (2009)

lokalno na območju EPPO (že v EU)

GOSTITELJI:

polifagija

drevesne in grmovne vrste (listavci)

primarni škodljivec – propad zdravih dreves

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Xylosandrus crassiusculus Motschulsky, 1866

AZIJSKI AMBROZIJSKI PODLUBNIK (Coleoptera: Scolytidae)

RAZVOJ:

ekstremna poligamija (samci : samice = 1 : 10)

partenogeneza (!!!)

parjenje v sorodstvu (samica + bratje)

SAMICA – najde drevo – kamrica z rovi (beljava / črnjava)

10 – 40 JAJČEC

LIČINKE – levitve

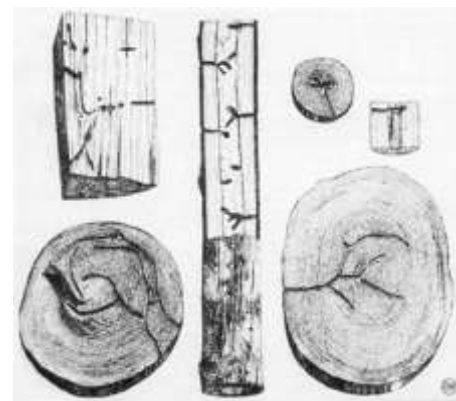
BUBA

MLADI HROŠČI – izhod (iskanje novih dreves oz. prezimovanje)

55 dni

2 generaciji na leto (marec – september)

Ilustracija: Schedl (1962)

Foto: Hulcr

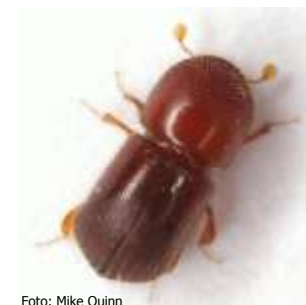

Foto: Mike Quinn

Xylosandrus crassiusculus Motschulsky, 1866

AZIJSKI AMBROZIJSKI PODLUBNIK (Coleoptera: Scolytidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

- ✓ rovni sistem pod lubjem – **ličinke in odrasli** uvelost, odmiranje vej, lomljenje poganjkov
značilno izrivanje izločkov, smolnate tvorbe
- ✓ okužba z glivo ***Ambrosiella* spp.**
obarvanje lesa

Agrilus anxius (Gory, 1841)

BREZOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

EU: Annex I/A1 (2014)

(Foto: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org)

GOSTITELJI:

Breze (*Betula* spp.)

primarni škodljivec – propad zdravih dreves

Foto: Orcaborealis

Agrilus anxius (Gory, 1841)

BREZOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

RAZVOJ:

SAMICA – najde drevo

JAJČECA (75 jajčec)

LIČINKE

BUBA

MLADI HROŠČI – izhod (iskanje novih dreves oz. prezimovanje)

2-5 tednov

1 generacija na leto (maj – september)

(Foto: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org)

(Foto: David G. Nielsen, The Ohio State University, Bugwood.org)

Agrilus anxius (Gory, 1841)

BREZOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

- ✓ izhodne odprtine hroščev v skorji v obliki črke D
- ✓ serpentinasto zaviti rovi ličink pod skorjo, napolnjeni s črvino
- ✓ na površini tanke skorje je včasih opazen potek rogov ličink

(Foto: Steven Katovich, USDA Forest Service, Bugwood.org)

(Foto: Whitney Cranshaw, Colorado State University, Bugwood.org)

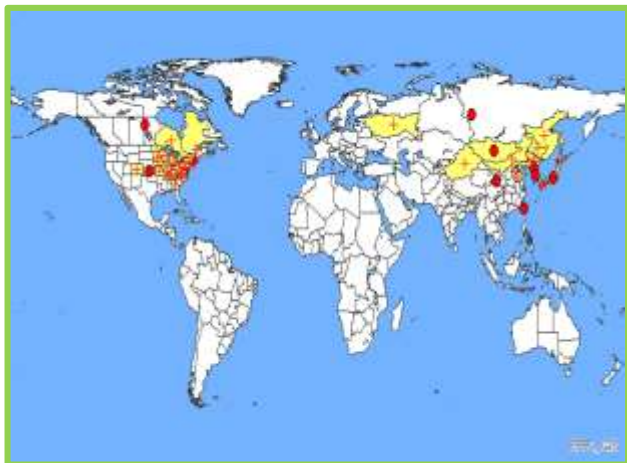
(Foto: Steven Katovich, USDA Forest Service, Bugwood.org)

Agrilus planipennis (Fairmaire, 1888)

JESENOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

EU: Annex I/A1 (2009)

(Foto: Leah Bauer, USDA Forest Service Northern Research Station, Bugwood.org)

GOSTITELJI:

Jesen (*Fraxinus* spp.)

primarni škodljivec – propad zdravih dreves

Agrilus planipennis (Fairmaire, 1888)

JESENOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

RAZVOJ:

SAMICA – najde drevo

JAJČECA (60-90 jajčec)

LIČINKE

BUBA

MLADI HROŠČI – izhod (iskanje novih dreves oz. prezimovanje)

20 dni

1 generacija na leto (maj – julij)

Foto: Houping Liu , Bugwood.org

(Foto: Pennsylvania Department of Conservation and Natural Resources - Forestry Archive, Bugwood.org)

Agrilus planipennis (Fairmaire, 1888)

JESENOV KRASNIK (Coleoptera: Buprestidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

- ✓ presvetljena krošnja zaradi manjših listov, listi včasih porumeneli (v vsej krošnji ali omejeno na posamičnih vejah),
- ✓ razpoke skorje dolge 5-10 cm, ki nastanejo zaradi oblikovanja celitvenega tkiva okoli rogov ličink,
- ✓ žolne odstranjujejo skorjo in iščejo žuželke pod njo,
- ✓ meandrasti rovi ličink pod skorjo, dolgi do 30 cm in napolnjeni z rjavo črvino,
- ✓ izhodne odprtine odraslih hroščev v obliki črke D in približno 3 mm v premeru.

(Foto: Dušan Jurc, GIS)

(Foto: Dušan Jurc, GIS)

Foto: Kenneth R. Law, Bugwood.org

Agrilus auroguttatus Schaeffer 1905

(Coleoptera: Buprestidae)

Eppo opozorilni seznam

(Foto: Leah Bauer, USDA Forest Service Northern Research Station, Bugwood.org)

GOSTITELJI:

Hrast (*Quercus* spp.)

primarni škodljivec – propad zdravih dreves

Foto: Rainer Liper

Agrilus auroguttatus Schaeffer 1905

(Coleoptera: Buprestidae)

RAZVOJ:

SAMICA – najde drevo

JAJČECA

LIČINKE

BUBA

MLADI HROŠČI – izhod (iskanje novih dreves oz. prezimovanje)

20 dni

1 generacija na leto (junij – september)

Foto: Mark S Hoddle, Bugwood.org

(Foto: Tom Coleman, Bugwood.org)

Agrilus auroguttatus Schaeffer 1905

(Coleoptera: Buprestidae)

POŠKODBE – DETEKCIJA:

- ✓ presvetljena krošnja zaradi manjših listov
- ✓ izhodne odprtine odraslih hroščev v obliki črke D in približno 3 mm v premeru.
- ✓ mokri, temno obarvani madeži na lubju
- ✓ žolne odstranjujejo skorjo in iščejo žuželke pod njo

Foto: Tom Coleman, Bugwood.org

Foto: Mike Lewis, Bugwood.org

Zaključek

PREPREČEVANJE in KONTROLA:

➤ **MONITORING na terenu (GIS)**

- Metode
  - vizualni pregled,
  - feromonske pasti
- Strateška mesta v Sloveniji
  - blizu Luke Koper
  - žagarski obrati

Foto: Kenneth R. Law, Bugwood.org

Zahvala

- MKGP-gozdarstvo
- UVHVVR

